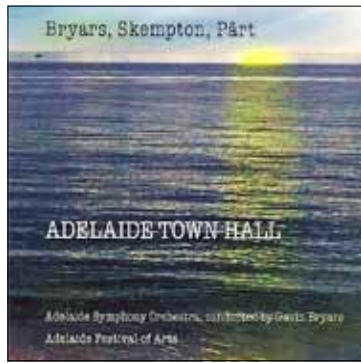

CD KLASSIEK

**Australisch veelluk
Gavin Bryars**

Tijdens een verblijf in Australië als *Composer in Residence* verzorgde de Brit Gavin Bryars ook concerten en de weerslag daarvan is te vinden op de cd *Adelaide Town Hall*. Het Adelaide Symphony Orchestra brengt werk van Bryars' vrienden Arvo Pärt en Howard Skempton naast drie composities van Bryars.

Van Pärt is er het opmerkelijke *Wenn Bach Bienen gezüchtet hätte*, waarbij de bijenzwermen je als het ware rond het hoofd werfelen. Het werk dateert uit 1976, een keerpunt in het leven van de Estse componist, die toen na een lange periode van zwijgen opnieuw naar buiten kwam en koos voor het minimalisme. Bach als imker is nog een brugstuk. Het is trouwens een spel met de muzieknoten geassocieerd aan de letters B-A-C-H en zit als dusdanig vol knappe contrapuntische vondsten. Uiteindelijk kun je Bachs naam zelfs tweemaal lezen in het werk: horizontaal als motief en verticaal als harmonie, vervlochten in constant bijengepronk bij de strijkers.

De experimentele muziek van Howard Skempton (geboren in 1947) kreeg pas in de jaren 1990

bekendheid met het aangrijpende *Lento*, een weids orkestwerk. Repetitief dus, maar dat merk je niet meteen omdat de basismelodie zo weelderig is en melancholisch, zonder echter in treurnis te belanden. Een tedere melancholie dus, die als een warme deken gespreid ligt over je ziel.

Bryars' *Porazzi Fragment* voor strijkers verwijst naar een compositie die Richard Wagner in Palermo, aan de Piazza dei Porazzi schreef en waarvan Bryars een dertiental maten overneemt en rijkelijk orkestreert. Daarnaast zijn er op de cd twee aria's uit Bryars' derde opera, „de bekentenis en laatste wilsbeschikking van Johannes Gensfleisch, alias Gutenberg”.

In de aria voerspelt Ennelina (de sopraan Anna Fraser) de ondergang van G, haar ex-verloofde, terwijl in de *Epiloog Gutenberg* zeshonderd jaar later „vanuit het hiernamaals” vraagt dat men hem met rust zou laten nu het tijdperk van de drukkunst toch op zijn einde loopt. Gedragen, stemmige muziek is dit, die ons doet verlangen de opera zelf ooit eens te beleven. (JC)

Gavin Bryars, Howard Skempton & Arvo Pärt, *Adelaide Town Hall*, door het Adelaide Symphony Orchestra onder leiding van Gavin Bryars, GB Records (distributie New Arts International), BCGBCD 25, 23 euro.

LP KLASSIEK

**Beet van de spin
L'Arpeggiata**

Vinyl is helemaal terug. Terwijl de verkoop van de cd's inzakt, stijgt die van de aloude zwarte schijf. Wie niet op zolder nog een oude platenspeler heeft staan, kan er een aanschaffen met een digitaal poortje. Aanvankelijk waren het danceplaten die op vinyl werden geperst en populair werden bij dj's. Vervolgens werden de albums van grootheden als Bowie, Dylan en U2 opnieuw uitgegeven met bijbehorend boek over de betekenis van het album in de popgeschiedenis. Nu komen mijlpalen in de klassieke muziek uit op plaat, na een succesvol bestaan op cd.

Dat doet Alpha met haar succesvolle *La Tarantella* op twee lp's.

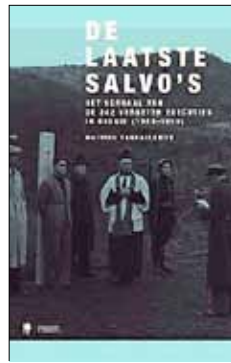
Uitgebracht in 2001 werd die mix van barokmuziek, historische instrumenten en volksliederen uit Zuid-Italië de doorbraak van het internationale ensemble L'Arpeggiata en de Brits-Italiaanse tenor Marco Beasley.

Het verhaal achter die wonderlijke muziek is fantastisch. De dansen en liederen zouden elkeen kunnen genezen die door de beet van de tarantula gek is geworden. Fout natuurlijk, want het is de beet van de Europese Zwarte Weduwe die de zenuwen aantast en je gek kan maken. Keren we terug naar het verleden?

De dubbele lp bevat ook een code waarmee je de muziek kunt downloaden. (EDS)

La Tarantella. Antidotum Tarantulae, door L'Arpeggiata onder leiding van Christina Pluhar, Alpha 541, 30 euro.

BOEK GESCHIEDENIS

**Voor het vuurpeloton
Mathieu Vanhaelewyn**

Tussen 1944 en 1950 werden in België 242 mannen en vrouwen gefusilleerd na een veroordeling wegens collaboratie. De SS-majoor Philip Schmitt was op 9 augustus 1950 de laatste die in België werd geëxecuteerd. Historicus Mathieu Vanhaelewyn stelt in *De laatste salvo's* vast dat de doodstraf een „hoogst on-Bel-

gische” straf was. De laatste executie in vreedstijd vond plaats in 1863 en daarvoor werd ze slechts 55 maal uitgevoerd. De executies in de nasleep van de Tweede Wereldoorlog roepen vragen op, omdat een aantal geëxecuteerden voor het vuurpeloton verscheen om politieke redenen.

De executies van de jaren 1944-1950 zijn in de vaderlandse geschiedenis nagenoeg vergeten, al zijn August Borms, Leo Vindevogel en Irma Laplasse in de Vlaamse Beweging nog steeds klinkende namen. Vanhaelewyn lijst alle executies op.

Het politieke aspect ontbreekt niet. Onmiddellijk na de bevrijding in 1944 wilden politici en publieke opinie snel wraak nemen. Later werd het gerecht milder. Een voorbeeld was de zaak van Richard De Bodt, een van 'de beulen van Breendonk' die bij verstek ter dood werd veroordeeld omdat hij in Duitsland een andere identiteit had aangenomen. Pas in 1951 werd hij gevat,

maar zijn doodstraf werd omgezet in levenslang.

Het boek besteedt ook aandacht aan de rol van de aalmoezeniers die de veroordeelden bijstonden in hun laatste uren en ook bij hen bleven voor het vuurpeloton. Mensen zoals de VNV'er Theo Brouns of August Borms bleken overtuigde katholieken die in hun laatste geschriften hun geloof onder woorden brachten. (EDS)

Mathieu Vanhaelewyn, *De laatste salvo's. Het verhaal van de 242 vergeten executies in België (1944-1950)*, Borgerhoff & Lambergits, Antwerpen, 2016, 224 blz., 22,95 euro, ISBN 978 90 8931 642 4.

BOEK BIJBEL

**Bij Paulus in de leer
Paul Van den Berghe**

De in Geraardsbergen geboren Paul Van den Berghe was van 1980 tot 2008 bisschop van Antwerpen. Als kenspreuk voor zijn episcopaat koos hij het Bijbelvers

„Voor de vrijheid heeft Hij ons vrijgemaakt”. Met dat vers uit de Galatenbrief van Paulus beklemtoont de bisschop vóór alles een dienaar te zijn van het evangelie van Jezus Christus, maar ook zijn aandacht voor de vrijheid. Christelijk geloof heeft immers alles te maken met een oproep tot vrijheid en een aanbod van een ons geschonken vrijheid.

In *Over vrijheid gesproken* graaft Paul Van den Berghe naar de Bijbelse wortels van de vrijheid. Vrijheid blijkt een Grieks begrip te zijn, dat geen Hebreeuwse tegenhanger heeft. Toch is het hele verhaal van de uittocht uit Egypte een bevrijding uit de slaven dienst. De mens wordt vrij, dankzij God. In Zacharias' danklied bij Lucas ziet de auteur dat vrijheidsbegrip het sterkst verwoord.

Mgr. Van den Berghe is een groot kenner van de brieven van Paulus en gaat dan ook in alle grote teksten van de dertiende apostel op zoek wat christelijke vrijheid kan betekenen. Tussen vrijheid en geloof blijkt er een diepe band te zijn. Vrijheid staat voor een nieuw bestaan. Het geloof scheidt een onvoorstelbare vrijheid. (EDS)

Paul van den Berghe, *Over vrijheid gesproken met de apostel Paulus en de anderen*, Halewijn, Antwerpen, 2016, 120 blz., 14,95 euro, ISBN 978 90 8528 388 1.

BOEK ACTUALITEIT

**Verscheurd land
Herremans & Abicht**

Sinds 2000 zit het conflict in het Heilig Land muurvast. Onder druk van de chaos in het naburige Syrië is het Israëlijs-Palestijnse conflict zelfs uit de publieke belangstelling verdwenen. Brigitte Herremans, Midden-Oostenexpert van Broederlijk Delen en Pax Christi Vlaanderen, en Ludo Abicht, emeritus hoogleraar en kenner van het Jodendom, graven naar de historische wortels van het conflict. In *Israël & Palestina. De kaarten op tafel* proberen ze de essentie van het conflict te beschrijven. In wezen draait het om land en basisrechten. Israël heeft een eigen staat

en het verhindert de oprichting van een Palestijnse staat. Palestijnse en Israëlijsche mensenrechtenactivisten en academici illustreren hoe Israël ongehinderd de nederzettingenbouw opdrijft en de Palestijnse samenleving systematisch verwoest.

Er is natuurlijk meer aan de hand. Het zionisme, het streven van Joden naar een eigen Joodse staat op het grondgebied van Palestina, wortelt in de mislukking van de emancipatie van de Joden in Europa in de negentiende eeuw. Het antisemitisme was de aanzet om te streven naar een eigen staat. Die kwam er in 1948. Tegelijk werden de Arabische inwoners op de vlucht gedreven of tot tweederangsburgers gemaakt. De voorbije tientallen jaren was een aaneenrijgen van opstanden, bezettingspolitiek en militaire repressie.

Volgens Herremans en Abicht is de feitelijke fusie tussen de zionistische beweging en de staat Israël de oorzaak van een ethocratie waarin niet-Joden worden achtergesteld. Was dat zionisme oorspronkelijk links en utopisch, dan is het vandaag rechts en conservatief.

De auteurs stellen vragen bij de plaats van religie in het staatsbe-

stel. Er is in Israël geen onderscheid tussen godsdienst en nationalisme. Feitelijk is de joodse religie er staatsgodsdienst. Intussen werd het gebied rond Gaza in de armen van de islamitische fundamentalisme gedreven.

„Het is een allesbehalve hoopvol verhaal”, zegt Abicht in een slothoofdstuk. „Maar hoe duister de toekomst er ook uitziet, toch ontbreekt het in Palestina en Israël niet aan hoop.” De auteurs betogen dan ook dat een tweestatenoplossing (Israël/Palestina) geen onmogelijke wensdroom is. Helaas, ze zeggen evenzeer dat het vooralsnog wachten is op een mirakel. (EDS)

Brigitte Herremans & Ludo Abicht, *Israël & Palestina. De kaarten op tafel*, Pelckmans Pro, Kapellen, 2016, 24,50 euro, ISBN 978 94 6337 013 4.